

Evaluatie StUF

Colofon

Titel	Evaluatie StUF
Datum	25 maart 2019
Versie	1.0
Opdrachtgever	Bureau Forum Standaardisatie
Opdrachtnemer	Innovalor
Auteurs	Melissa Roelfsema en Marlies Rikken

SYNOPSIS

Dit rapport evalueert in hoeverre de informatie over de standaard StUF op de 'pas toe of leg uit' lijst van het Forum Standaardisatie nog actueel is. In het bijzonder wordt gekeken naar de huidige ontwikkelingen rond het uitwisselen van gegevens in het gemeentedomein die een impact kunnen hebben op de standaard. De evaluatie is gebaseerd op interviews met experts, organisaties die StUF hebben geïmplementeerd, leveranciers en gebruikers.

De geïnterviewde partijen geven aan dat StUF toegevoegde waarde heeft, maar dat de relevantie van StUF onder druk komt te staan door ontwikkelingen zoals de opkomst van JSON ten koste van XML en bewegingen naar nieuwe informatiearchitecturen waaronder Common Ground en Haal Centraal. StUF zal de komende jaren nog veel gebruikt worden. Het draagvlak voor de standaard wordt echter geraakt door de complexiteit van de standaard, de ruimte voor verschillende interpretaties en de incompatibiliteit van sommige StUF implementaties. Een punt van aandacht is dat de versie van StUF op de 'pas toe of leg uit' lijst niet overeenkomt met de actuele versie die in de praktijk wordt gebruikt.

Het formuleerde toepassingsgebied is nog steeds van toepassing. Wel moet deze nog geherformuleerd worden volgens de standaardsyntaxis die het Forum Standaardisatie sinds 2017 voor de beschrijvingen van de functioneel toepassingsgebieden hanteert.

Omdat de onderzochte technologische en organisatorische ontwikkelingen mogelijk impact hebben op de criteria voor de 'pas toe of leg uit' status van StUF, wordt geadviseerd om een volledig expertonderzoek te doen waarin de standaard getoetst wordt aan de criteria voor de 'pas toe of leg uit'-lijst.

Inhoudsopgave

COLOFON	2
SYNOPSIS	2
INHOUDSOPGAVE	3
1 INTRODUCTIE	4
1.1 AANLEIDING VOOR DE EVALUATIE	4
1.2 DE STUF STANDAARD	4
1.2.1 <i>De StUF familie</i>	4
1.3 DOEL	6
1.4 AANPAK	6
2 EVALUATIE	7
2.1 AANDACHTSPUNTEN	7
2.2 FUNCTIONEEL TOEPASSINGSGEBIED	7
2.3 BELANG	8
2.3.1 <i>Beperkingen van StUF</i>	9
2.4 GEBRUIK	10
2.4.1 <i>Adoptie door gebruikers</i>	10
2.4.2 <i>Marktondersteuning</i>	10
2.5 BEHEER STUF	11
2.6 OPENSTAANDE ADOPTIEPUNTEN	12
2.7 ONTWIKKELINGEN	12
2.7.1 <i>Nieuwe technologie: REST en JSON</i>	12
2.7.2 <i>Een bredere beweging naar een nieuwe informatiearchitectuur</i>	13
2.7.3 <i>Het gegevenslandschap in transitie</i>	14
2.7.4 <i>Rapport analyse StUF en brief Gemeente Den Haag</i>	14
2.7.5 <i>Visie van geïnterviewde partijen op ‘pas toe of leg uit’</i>	15
3 CONCLUSIES	17

1 Introductie

1.1 AANLEIDING VOOR DE EVALUATIE

Deze evaluatie van de StUF standaard wordt uitgevoerd in het kader van regulier onderhoud op de 'pas toe of leg uit'-lijst. Op de 'pas toe of leg uit'-lijst (verplichte standaarden) van het Forum Standaardisatie staan standaarden die overheden verplicht moeten toepassen op het moment dat ze een ICT-dienst of -product inkopen of ontwikkelen dat binnen het desbetreffende toepassingsgebied valt van de standaard. De evaluatie is gericht op standaarden die minstens vier jaar op de lijst staan. Bij opname op de 'pas toe of leg uit'-lijst vindt een toetsing plaats door experts en met een openbare consultatie. Deze toetsing bij aanmelding is een momentopname. Als een standaard een aantal jaar op de 'pas toe of leg uit'-lijst staat, kan het zijn dat de relevantie, het draagvlak, het toepassingsgebied of de marktpartijen veranderd zijn. Er kunnen dan vragen ontstaan als: Heeft de standaard nog toegevoegde waarde? Is het toepassingsgebied nog relevant? Zijn er problemen rond de adoptie van de standaard? Wordt de standaard nog door voldoende marktpartijen ondersteund?

1.2 DE STUF STANDAARD

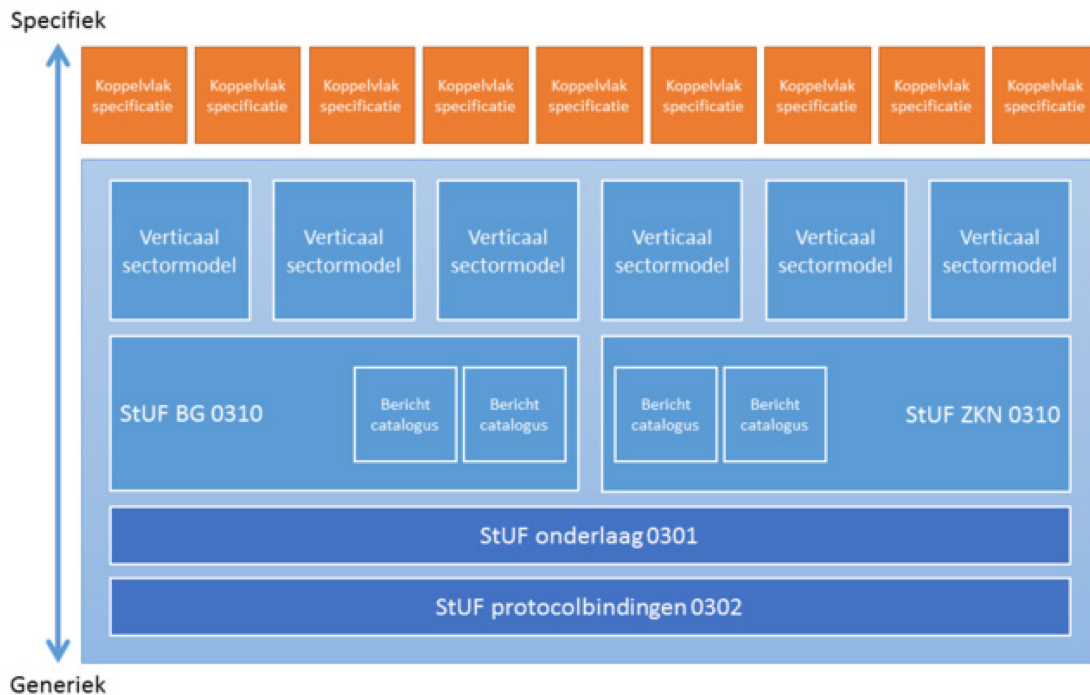
StUF is een universele berichtenstandaard voor het elektronisch uitwisselen van gegevens tussen applicaties. Het domein van StUF omvat de uitwisseling van administratieve gegevens tussen overheidsorganisaties (basisregistraties en landelijke voorzieningen), en informatieketens van gemeenten. StUF staat sinds 2008 op de 'pas toe of leg uit'-lijst. StUF bevat zelf geen berichten maar bouwstenen en richtlijnen waarmee berichtstandaarden kunnen worden samengesteld. StUF is grotendeels gebaseerd op XML en gangbare internetstandaarden. De StUF standaard beoogt te voorkomen dat steeds opnieuw maatwerk moet worden ontwikkeld, beperkt het overleg voor het realiseren van koppelingen tussen systemen en bevordert de interoperabiliteit.¹ Voor beter zicht op de StUF standaard zal hieronder de StUF familie worden toegelicht.

1.2.1 De StUF familie

StUF is een familie van samenhangende gegevens- en berichtenstandaarden, en de meest actuele versie van de onderlaag is 3.01. StUF bevat zelf geen berichten maar wel bouwstenen en richtlijnen waarmee berichtstandaarden kunnen worden samengesteld. In de interviews wordt StUF meermalen vergeleken met een kookboek. Hierin staan de ingrediënten en de manier om ze samen te brengen. Met dit kookboek kun je gerechten maken. Dit geldt tevens voor StUF, het geeft de mogelijkheden om uiteindelijk implementaties te realiseren voor gegevensuitwisseling. StUF is op te delen in een aantal onderdelen van generiek tot specifiek.²

¹ StUF, Forum Standaardisatie, zie: <https://www.forumstandaardisatie.nl/standaard/stuf>

² StUF Berichtenstandaard, GEMMA Online, zie: https://www.gemmaonline.nl/index.php/StUF_Berichtenstandaard#Protocolbindingen

Figuur 1. Schematische weergave van de structuur van de StUF standaard

De onderdelen van de StUF standaard zijn (van generiek naar specifiek):

- StUF protocolbindingen 3.02: beschrijft de afspraken voor het gebruik van StUF.
- StUF onderlaag 3.01: maakt gebruik van voorzieningen die de protocolbindingen biedt.
- StUF horizontale sectormodellen: generieke sectormodellen die wel specifiek toepasbare berichten kunnen vormen. De sectormodellen zijn gebaseerd op een drietal informatiemodellen (RSGB, RGBZ, IMZTC) en een StUF onderlaag en protocolbindingen.
 - StUF-BG 3.10 (Basisgegevens),
 - StUF-ZKN 3.10 (Zaken),
 - StUF-ZTC 3.10 (Zaaktypen(-catalogus).
- StUF verticale sectormodellen: meerdere sectormodellen zijn ontwikkeld door externe partijen en door hen beheerd.
 - StUF-EF 3.15 (e-Formulieren) – in beheer VNG Realisatie,
 - StUF-WOZ 3.13 (Wet Onroerende Zaken) – in beheer Waarderingskamer,
 - StUF-HR 3.00 (Handelsregister) – in beheer Handelsregister,
 - StUF Geo IMGeo 1.3 (Topografie) – in beheer Geonovum,
 - StUF-RIHa 3.01 (Referentie Informatiemodel Handhaving) – in beheer ILT,
 - StUF LVO 3.12 (Landelijke Voorziening Omgevingsloket) – in beheer Ministerie van IenM,
 - StUF Wkpd 0102 (Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen) – in beheer Kadaster,
 - StUF-LVBAG 3.10 (Landelijke Voorziening voor de Basisregistratie Adressen en Gebouwen) – in beheer Kadaster.
- StUF koppelvlakken: specificeert hoe gegevensuitwisseling tussen applicaties en voorzieningen eruit moet zien. Daar waar sprake is van een duidelijk knooppunt of eindpunt is StUF verplicht voor de aansluiting, en is er sprake van een koppelvlak. StUF-CORV 1.0 is een voorbeeld van een StUF-koppelvlak voor Jeugdzorg voor de uitwisseling van gegevens tussen gemeenten en de overige partijen in de Jeugdzorg.

De StUF standaard opgenomen op de 'pas toe of leg uit'-lijst beperkt zich tot de StUF protocolverbindingen, de StUF onderlaag en de StUF horizontale sectormodellen.³

1.3 DOEL

Deze evaluatie heeft als doel om de informatie over de StUF standaard op de 'pas toe of leg uit'-lijst te actualiseren door het functioneel toepassingsgebied, de relevantie, de adoptie, en de ontwikkelingen rond de standaard te onderzoeken.

De evaluatie beoogt geen oordeel te geven over de vraag of de standaard wel of niet op de 'pas toe of leg uit'-lijst moet blijven staan. De resultaten moeten wel voldoende informatie geven voor Forum Standaardisatie ten aanzien van besluitvorming over het beheren van de standaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst. De resultaten zullen derhalve adviezen bevatten hoe de resultaten van de evaluatie zouden kunnen worden verwerkt in de 'pas toe of leg uit'-lijst.

1.4 AANPAK

Voor het evalueren van de standaard is de volgende aanpak gehanteerd:

1. In overleg met BFS zijn de aandachtspunten van de evaluatie vastgesteld, namelijk het functioneel toepassingsgebied, het gebruik, het belang, de adoptie, en ontwikkelingen rond de standaard.
2. Door de onderzoekers is een eerste evaluatie gemaakt.
3. Een tweede evaluatie is gedaan middels interviews met experts of met medewerkers van organisaties die StUF hebben geïmplementeerd.
4. De uitkomsten van beide evaluatieactiviteiten zijn verwerkt en gereviewd door Bureau Forum Standaardisatie.

Er zijn representanten van vijf belanghebbende organisaties geïnterviewd:

- VNG Realisatie
- Waarderingskamer
- MessageDesign
- Centric
- Gemeente Den Haag

³ Expertadvies StUF, Bureau Forum Standaardisatie, 2008, zie <https://www.forumstandaardisatie.nl/sites/default/files/FS/2019/0424/Expertadvies-StUF-na-openbare-consultatie.pdf>

2 Evaluatie

2.1 AANDACHTSPUNTEN

De evaluatie heeft tot doel om informatie te verschaffen over de huidige relevantie van de standaard en het toepassingsgebied, en de stand van zaken rond de adoptie van de standaard. De evaluatie richt zich met name op de volgende aandachtspunten:

- Het *functioneel toepassingsgebied*: is dit duidelijk en concreet geformuleerd en in lijn met de ideaaltypische syntactische structuur? Weet een potentiële gebruiker wanneer de standaard van toepassing is?
- Het *gebruik*: hoe staat het met gebruik van de standaard, waar wordt deze met name toegepast binnen de overheid en wat zijn de toekomstige ontwikkelingen? Wat zijn de ervaringen?
- Het *belang*: heeft de standaard toegevoegde waarde? Welk probleem lost de standaard op?
- Openstaande *adoptiepunten*: bij opname van een standaard op de 'pas toe of leg uit' lijst kan het Forum Standaardisatie adviezen meegeven om de adoptie te bevorderen. Zijn deze adviezen opgevolgd en zijn er nieuwe adoptieadviezen mee te geven?
- Lopende *ontwikkelingen*: wat zijn de toekomstige ontwikkelingen met betrekking tot de standaard en het interoperabiliteitsprobleem dat het oplost? Heeft dit impact voor de positie van de standaard op de lijst? Zijn er ondertussen andere standaarden ontwikkeld die een soortgelijk toepassingsgebied hebben?

De volgende secties evalueren StUF tegen deze aandachtspunten.

2.2 FUNCTIONEEL TOEPASSINGSGEBIED

Het functioneel toepassingsgebied van de standaard is op de 'pas toe of leg uit'-lijst als volgt gedefinieerd:

- a) "Uitwisseling en bevraging van basisgegevens die behoren tot een aantal wettelijk vastgestelde basisregistraties, zoals Personen (GBA), Adressen (BRA), Gebouwen (BGA), Kadaster (BRK), Nieuw Handelsregister (NHR) en Waarde Onroerende Zaken (WOZ);
- b) uitwisseling en bevraging van zaakgegevens die behoren tot de producten- en dienstenportfolio van gemeenten;
- c) uitwisseling van domein- of sectorspecifieke gegevens waarin ook basis- en/of zaakgegevens voorkomen en waarvoor geen andere (inter)nationale (XML-gebaseerde) berichtenstandaard is vastgesteld."⁴ Het organisatorisch werkingsgebied is als volgt gedefinieerd: "Overheden en instellingen uit de publieke sector."

Uit de gesprekken met de stakeholders komt naar voren dat de definitie vooral de toepasbaarheid van de standaard bij overheidsinstellingen omschrijft. Geïnterviewde partijen geven aan dat deze definitie adequaat is omdat de 'pas toe of leg uit'-lijst zich richt op overheidsinstellingen.

De benaming van de wettelijke basisregistraties zijn niet meer actueel in de beschrijving van het functioneel toepassingsgebied. Personen (GBA) is inmiddels Basisregistratie Personen (BRP), Adressen (BRA) en Gebouwen (BGA) zijn samengevoegd tot Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG). Nieuw Handelsregister (NHR) heet nu Handelsregister (HR). StUF-Geo voorziet ook in de uitwisseling van Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT).

⁴ Expertadvies StUF, Bureau Forum Standaardisatie, 2008, zie <https://www.forumstandaardisatie.nl/sites/default/files/FS/2019/0424/Expertadvies-StUF-na-openbare-consultatie.pdf>

In de huidige vorm voldoet de beschrijving van het functioneel toepassingsgebied niet aan de “Ideaaltypische syntactische structuur”⁵ die het Forum Standaardisatie sinds 2017 hanteert. Met een aantal kleine wijzigingen kan functioneel toepassingsgebied van StUF conform de standaardsyntaxis worden beschreven. Een mogelijke beschrijving volgens standaardsyntaxis met behoud van semantiek zou als volgt zijn:

“StUF moet worden toegepast op de uitwisseling en bevraging van basisgegevens die behoren tot een aantal wettelijk vastgestelde basisregistraties, zoals Personen (BRP), Adressen en Gebouwen (BAG), Kadaster (BRK), Handelsregister (HR), Grootchalig Topografie (BGT) en Waarde Onroerende Zaken (WOZ); de uitwisseling en bevraging van zaakgegevens die behoren tot de producten- en dienstenportfolio in de informatieketens van gemeenten; de uitwisseling van domein- of sectorspecifieke gegevens waarin ook basis- en/of zaakgegevens voorkomen en waarvoor geen andere (inter)nationale (XML-gebaseerde) berichtenstandaard is vastgesteld.”

Daarnaast definieert het Forum Standaardisatie het organisatorisch werkingsgebied als:

“Nederlandse overheden (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) en instellingen uit de (semi-) publieke sector.”

2.3 BELANG

De StUF standaard voorkomt dat steeds opnieuw maatwerk moet worden ontwikkeld, beperkt het overleg voor het realiseren van koppelingen tussen systemen en bevordert de interoperabiliteit.⁶ De huidige informatievoorziening van gemeenten is in hoge mate gebaseerd op het repliceren van (deel)kopieën van basisregistraties en zaakgegevens. Iedere organisatie heeft een gegevensmagazijn en maakt hiervan kopieën. StUF beschrijft hoe de uitwisseling gestandaardiseerd uitgevoerd kan worden. Hierdoor kunnen gemeenten producten van leveranciers en landelijke voorzieningen met elkaar verbinden zodat ze over voldoende informatie beschikken. Gegevens kunnen daarmee eenvoudig gecommuniceerd worden tussen systemen en over allerlei ICT-infrastructuren. StUF voorkomt dat steeds opnieuw maatwerk ontwikkeld moet worden omdat het de vorm waarin deze gegevens moeten worden gecommuniceerd voorschrijft.

Dankzij StUF is het mogelijk om gegevens in de informatieketens van gemeenten geautomatiseerd en gestandaardiseerd uit te wisselen. De Waarderingskamer geeft aan dat StUF voorziet in eenduidige berichtencomponenten waardoor uniform uitwisselen van informatie mogelijk wordt. Zonder de uitwisseling van deze informatie werkt het systeem zoals we het nu kennen niet. Er gaan enorme hoeveelheden aan berichten over en weer tussen gemeenten en andere overheidsinstellingen. Bij een koppelvlak Gemeentelijk Gegevensknooppunt (GGK, onder StUF-koppelvlak iWmo-iJW) gaat het bijvoorbeeld om meer dan 10.000 berichten per week van gemeenten naar zorgaanbieders en meer dan 7.000 berichten terug. Deze informatie uitwisseling standaardiseren heeft de administratieve belasting drastisch verminderd. Dankzij StUF is het mogelijk om de dienstverlening te digitaliseren. Zo kunnen online diensten aangeboden worden aan inwoners. Informatie kan digitaal uitgewisseld worden en gecommuniceerd worden. Daarnaast is het met StUF-ZKN mogelijk om zaakgericht te werken. Zaakgericht werken is een procesgeoriënteerde manier van werken. Over het algemeen wordt er van uitgegaan dat Zaakgericht werken samengaat met digitaal werken en digitale verwerking van bij de zaak horende informatie.⁷

⁵ Toets ideaaltypische syntactische structuur, 2017, zie <https://www.forumstandaardisatie.nl/sites/default/files/FS/2017/0614/FS-20170614.05A-Toets-syntactische-structuur-toepassingsgebieden.pdf>

⁶ StUF Berichtenstandaard, GEMMA Online, zie: https://www.gemmaonline.nl/index.php/StUF_Berichtenstandaard

⁷ Het basisconcept van Zaakgericht Werken, NORA, zie: https://www.noraonline.nl/wiki/Het_basisconcept_van_Zaakgericht_Werken

Een concreet voorbeeld van de waarde van StUF is zichtbaar in de Documentcreatieservices standaard. Dit is een op StUF-ZKN en StUF-BG gebaseerde berichtenstandaard voor de uitwisseling van gegevens ten behoeve van het documentcreatieproces.⁸ Het gebruik van deze standaard levert de volgende voordelen op:

- Juiste adressering en bezorging. Door het gebruik van authentieke gegevens uit basisregistraties worden de documenten naar het juiste adres gestuurd.
- Foutenreductie. Minder fouten door gebruik van authentieke gegevens.
- Efficiëntere, snellere dienstverlening. Sneller werken door geautomatiseerd invullen van gegevens
- Uniforme, eenduidige opmaak en beheer. Eenvoudiger en mogelijk centraal beheer van templates en huisstijl voor eenduidige uitgaande correspondentie.

StUF heeft daarnaast de kosten van nieuwe systemen en applicaties omlaag gebracht. Een voorbeeld is de gemeente Almelo met de ontwikkeling van een data distributie systeem om lokale kopieën te synchroniseren. Dit systeem is een marktproduct wat aangeschaft kan worden voor een vaste prijs. StUF heeft ervoor gezorgd dat dit soort marktproducten gemaakt kunnen worden. Door complexe koppelingen te standaardiseren kan dit marktproduct voor meerdere organisaties gebruikt worden. Centric geeft aan dat dit ook voor hun organisatie het geval is, het doel is om producten neer te zetten die voor meerdere klanten ingezet kunnen worden. Hierdoor gaat de prijs per klant omlaag. Als dit data distributiesysteem als maatwerk gebouwd moet worden dan gaat de prijs drastisch omhoog. Een systeem dat dit soort complexe koppelingen kan maken is enorm waardevol.

2.3.1 Beperkingen van StUF

StUF is een veel gebruikte standaard met toegevoegde waarde voor de informatieketens van gemeenten. Toch verloopt niet alle gegevensuitwisseling van basisgegevens- en/of zaakgegevens optimaal en conform StUF. Er wordt nog steeds gebruik gemaakt van verouderde versies en/of maatwerk koppelingen, wat de interoperabiliteit niet bevordert. Ook zijn veel informatie- of procesketens (nog) binnen gemeenten niet of slechts deels gedigitaliseerd.⁹ StUF bestaat vooral uit bouwstenen en richtlijnen. Hierdoor ontstaat er ruimte voor verschillen in interpretatie. Daarnaast is er kritiek op de complexiteit van de StUF standaard.

Verschillen in interpretatie van de StUF standaard zorgen ervoor dat er verschillende implementaties ontstaan die niet compatibel zijn. Het wordt dan nodig om alsnog maatwerk koppelingen te ontwikkelen. Vaak zijn er aanvullende afspraken noodzakelijk om de standaard effectief in te zetten. Dat StUF op dit punt verbeterd en doorontwikkeld moet worden, staat bij geen enkele geïnterviewde partij ter discussie. Iedereen is er over eens dat StUF beperkingen heeft en dat hier aan gewerkt moet worden. Wat overigens niet af doet aan de waarde dat StUF nu al heeft in de gemeentebede informatieketen.

De specifiekere StUF koppelvlakken laten minder ruimte voor interpretatie omdat ze minder groot en complex zijn. VNG Realisatie pleit er echter niet voor om de StUF-familie op de 'pas toe of leg uit'-lijst te laten vervangen door specifieke StUF koppelvlakken. Deze koppelvlakken veranderen veel sneller dan de onderliggende StUF bouwstenen, wat standaardisatie niet ten goede komt.

Alle geïnterviewde partijen bevestigen dat de StUF standaard een complexe standaard is die lastig is te implementeren. Meerdere partijen geven aan dat de complexiteit van de standaard inherent is aan de complexiteit van het domein. Het uitwisselen en synchroon houden van basisgegevens met zowel materiële als formele historie is complexe materie. StUF is moeilijk te doorgronden voor een ontwikkelaar, wat leidt tot verschillen in implementaties. De complexiteit heeft daarom een negatieve invloed op de toegevoegde waarde van StUF.

⁸ Documentcreatieservices, GEMMA Online, zie: https://www.gemmaonline.nl/index.php/Documentcreatie_services

⁹ Monitor Open Standaarden, Forum Standaardisatie, zie: <https://www.forumstandaardisatie.nl/thema/monitor-open-standaarden>

2.4 GEBRUIK

Geen enkele geïnterviewde partij twijfelt eraan dat de adoptiegraad van StUF hoog is. Alle geïnterviewde partijen bevestigen dat StUF een standaard is die gemeenten en aangesloten partijen overal dagelijks gebruiken voor de uitwisseling van gegevens.

2.4.1 Adoptie door gebruikers

De Monitor Open Standaarden uit 2017 geeft een goed overzicht van het gebruik van StUF. StUF is, volgens de Monitor, een van de standaarden waar daadwerkelijk om gevraagd wordt als deze relevant blijkt te zijn voor een aanbesteding. StUF is tevens een van de standaarden die op een brede schaal door overheden wordt gebruikt. In het onderzoek voor de Monitor kwam naar voren dat StUF is uitgevraagd in 50% van de aanbestedingen waar de standaard relevant was. In 78% van de voorzieningen waarvoor StUF relevant voldoet de voorziening (deels) aan StUF. De geïnterviewde partijen geven aan dat vrijwel alle gemeenten gebruik maken van de StUF standaard om gegevens uit te wisselen. Kortom, het aantal gemeentelijke ketens waarin StUF wordt gebruikt, is groot.

In de productwaardering GEMMA in 2018 komt naar voren dat de StUF-berichtenstandaard een van de meest gebruikte standaarden is. De softwarecatalogus (80%), StUF-berichtenstandaard (76%) en GIBIT, Leveranciersmanagement en marktstrategie (71%) worden het meest gebruikt. Ook qua bekendheid scoort de StUF-berichtenstandaard hoog met 76% van de respondenten die aangeeft dat ze het kennen als product van GEMMA.¹⁰

Uit de monitor blijkt tevens dat StUF wordt gebruikt voor meerdere voorzieningen. Zo wordt StUF gebruikt voor aanlevering van bronhouder naar landelijke voorzieningen BRP (Basisregistratie Personen), BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen), WOZ (Basisregistratie Waarde Onroerende Zaken), BGT (Basisregistratie Grootchalige Topografie). WOZ en BGT worden ook geleverd in StUF. Daarnaast maakt Kadaster gebruik van StUF middels landelijke voorziening BRK (Basisregistratie Kadaster). StUF wordt in combinatie gebruikt met Digikoppeling voor de uitwisseling met alle partijen die via Digikoppeling op de Berichtenbox zijn aangesloten. StUF is opgenomen in de Berichtenbox voor bedrijven. MijnOverheid heeft waar relevant een koppeling op basis van StUF. Dit is alleen relevant voor WOZ en Lopende Zaken. Ongeveer 10% van het verkeer van het Nationaal Handels Register (NHR) gaat naar medeoverheden. Die uitwisselingen vinden allemaal plaats via Digikoppeling en StUF.¹¹ Ook voor het berichtenverkeer voor Jeugdzorg wordt er gebruikt gemaakt van de specifieke StUF-CORV. In deze trajecten wordt voorgebouwd op StUF en waar mogelijk combinatie gemaakt met andere standaarden (iWMO en iJW) .

Op de website van de Gemma Softwarecatalogus worden er updates gedaan en nieuwe documenten geüpload.¹² Zo is er in 2017 en 2018 documentatie bijgekomen. Ook de berichtgeving op de website van VNG realisatie is recentelijk nog bijgewerkt.¹³ Daarnaast zijn er actieve en recente discussies op het GEMMA Discussieplatform. In oktober en november 2018 zijn er meerdere discussies opgestart.¹⁴

2.4.2 Marktondersteuning

StUF-berichtenstandaard is daarnaast het meest gebruikt als uitgangspunt voor contracten met leveranciers, met 65% in 2018.¹⁵ StUF heeft daarnaast een testplatform voor leveranciers. Wat betreft software is er veel

¹⁰ Rapportage Productwaardering GEMMA 2-meting, in opdracht VNG Realisatie, Direct Research, december 2018, zie https://www.gemmaonline.nl/images/gemmaonline/8/8b/Rapportage_VNG_Realisatie_-_Productwaarderingsonderzoek_GEMMA_2-meting_%282018369%29.pdf

¹¹ Monitor Open Standaarden, Forum Standaardisatie, zie: <https://www.forumstandaardisatie.nl/thema/monitor-open-standaarden>

¹² GEMMA Softwarecatalogus, VNG Realisatie, zie: <https://www.softwarecatalogus.nl/standaard/stuf-bg>

¹³ Berichtenstandaarden, VNG Realisatie, zie: <https://www.vngrealisatie.nl/index.php/producten/berichtenstandaarden>

¹⁴ StUF 3.01, GEMMA Discussieplatform, zie: <https://discussie.kinggemeenten.nl/discussie/gemma/stuf-301>

¹⁵ Monitor Open Standaarden, Forum Standaardisatie, zie: <https://www.forumstandaardisatie.nl/thema/monitor-open-standaarden>

pakketsoftware op de markt of dit komt binnenkort op de markt. Er zijn honderden producten die gebruik maken van (delen van) StUF. En tientallen leveranciers die hier ondersteuning op bieden. Tijdens het opstellen van de Monitor Open Standaarden in 2017 bieden 57 softwareleveranciers 320 softwareproducten aan die StUF BG ondersteunen. Voor StUF ZKN gaat het om 50 leveranciers en 204 producten.¹⁶ Voor tientallen softwareproducten is de (door)ontwikkeling gepland.

Er is voldoende marktondersteuning voor StUF. Echter er zijn maar weinig partijen die implementaties van de complete StUF standaard aanbieden. VNG Realisatie geeft aan dat dit vaak niet nodig is. In een aanbesteding wordt hier nauwelijks om gevraagd, alleen als er een compleet nieuw datadistributiesysteem wordt aangeschaft. Sommige overheidsinstellingen vragen wel om het complete StUF maar hebben niet door dat dit niet nodig is, aldus de geïnterviewde partijen. In de meeste gevallen wordt StUF gevraagd voor een specifieke toepassing in een bepaald domein. Per domein zijn er voldoende leveranciers, en genoeg variëteit (ook andere leveranciers naast de grote welbekende leveranciers). Bijvoorbeeld voor een applicatie in de Jeugdzorg zijn er meerder leveranciers die StUF-CORV aanbieden.

2.5 BEHEER STUF

De StUF standaard opgenomen op de 'pas toe of leg uit'-lijst beperkt zich tot de StUF protocolverbindingen, de StUF onderlaag en de StUF horizontale sectormodellen.¹⁷ Bij opname van de StUF standaard op de 'pas toe of leg uit'-lijst in 2008 bestond er geen overkoepelend versienummer. Hierdoor is op de 'pas toe of leg uit'-lijst geen versienummer vermeld voor StUF.

VNG Realisatie heeft StUF met de tijd doorontwikkeld en StUF heeft nu versienummers voor de protocolverbindingen, de onderlaag en de horizontale sectormodellen. De actuele versie van de StUF Berichtenstandaard is versie 3.01.¹⁸ De familie van StUF standaarden, namelijk de horizontale en verticale sectormodellen zijn gebaseerd op deze 3.01 versie. Daarnaast hebben de horizontale sectormodellen hun eigen versienummer. StUF-BG, StUF-ZKN en StUF-ZTC hebben allen versienummer 3.10.

De actuele versie 3.01 van StUF is nooit getoetst op de criteria voor de 'pas toe of leg uit'-lijst. Bovendien is het versienummer niet zichtbaar op de 'pas toe of leg uit'-lijst. Het versiebeheer van StUF is daarom een aandachtspunt voor VNG Realisatie en het Forum Standaardisatie.

VNG Realisatie geeft aan alle StUF standaarden in eigen beheer te ondersteunen en onderhouden. Wel is er een bewuste keuze gemaakt om niet meer grootschalig door te ontwikkelen op basis van de XML-protocollen. Als reden hiervoor geeft VNG Realisatie dat er steeds meer vraag is naar koppelvlakken gebaseerd op REST en JSON. In de StUF Expertgroep van 21 maart 2018 geven meerdere partijen (waaronder Centric, Circle Software, GouwIT, Gemeente Haarlem en VNG Realisatie) aan dat ze geen waarde zien in de doorontwikkeling van XML protocollen. Er lijkt consensus te bestaan om niet door te ontwikkelen naar StUF 3.02.¹⁹ De geïnterviewde partijen geven aan dat de ontwikkeling van een nieuwe major versie van StUF (ook wel StUF 4.0) ook is stopgezet.

Het feit dat er niet geïnvesteerd wordt in de doorontwikkeling kan doen voorkomen dat de standaard niet in actief beheer is. VNG Realisatie pakt echter wel bugs en benodigde aanpassingen op, en voert verbeteringen

¹⁶ Monitor Open Standaarden, Forum Standaardisatie, zie: <https://www.forumstandaardisatie.nl/thema/monitor-open-standaarden>

¹⁷ Expertadvies StUF, Bureau Forum Standaardisatie, 2008, zie <https://www.forumstandaardisatie.nl/sites/default/files/FS/2019/0424/Expertadvies-StUF-na-openbare-consultatie.pdf>

¹⁸ StUF Berichtenstandaard, GEMMA Online, zie: https://www.gemmaonline.nl/index.php/StUF_Berichtenstandaard#StUF_3xx_Archief

¹⁹ Verslag StUF Expertgroep 21 maart 2018, VNG Realisatie, zie: https://www.gemmaonline.nl/images/gemmaonline/a/ac/Verslag_StUF_Expertgroep_21_maart_2018.pdf

door waar nodig. De laatste versies van de StUF specificaties zijn op www.gemmaonline.nl te vinden. StUF is daarmee een levende standaard in beheer en onderhoud.

Daarnaast zijn er een aantal StUF sectormodellen elders in beheer:

- Sectormodel WOZ: StUF-WOZ (in beheer bij Waarderingskamer, gebaseerd op StUF 3.01)
- Sectormodel HR: StUF-HR (nHR) (in beheer bij Kamers van Koophandel, gebaseerd op StUF 3.01)
- Sectormodel Geo: StUF Geo IMGeo (BGT) (in beheer bij Geonovum, gebaseerd op StUF 3.01)
- Sectormodel RIHa: StUF-RIHa (in beheer bij ILT, gebaseerd op StUF 3.01)
- LV Omgevingsloket (in beheer bij Ministerie van IenM, gebaseerd op StUF 3.01)
- LV Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen (in beheer bij Kadaster)
- LV Adressen en Gebouwen (LV BAG) (in beheer bij Kadaster)²⁰

De Waarderingskamer geeft aan in ieder geval door te gaan met StUF-WOZ. Mochten er geen verbeteringen komen vanuit VNG Realisatie dan zal de Waarderingskamer zelf de XML-definitie vernieuwen. In hoeverre de andere beheerders de StUF standaarden beheren en onderhouden is op dit moment niet duidelijk.

2.6 OPENSTAANDE ADOPTIEPUNTEN

Er waren geen openstaande adoptiepunten voor de StUF standaard. Wel staat de volgende opmerking in het expertadvies uit 2008:

‘Voordat StUF kan worden opgenomen moet wel eerst het release- en beheerbeleid worden uitgewerkt. De afronding van deze uitwerking is gepland door de StUF regiegroep voor eind oktober 2008.’

Het toenmalige College Standaardisatie concludeerde op 12 november 2008 dat aan deze voorwaarde voldaan werd en plaatste StUF op de ‘pas toe of leg uit’-lijst. Meer over het beheer in paragraaf 2.5.

2.7 ONTWIKKELINGEN

Rondom StUF zijn er veel ontwikkelingen. De ontwikkelingen zijn hieronder beschreven om een beeld te geven van de consequenties voor StUF.

2.7.1 Nieuwe technologie: REST en JSON

REST en JSON zijn opkomende technologieën voor het implementeren van koppervlakken die benaderbaar zijn via het Internet. Representational state transfer (REST) wordt gebruikt voor het implementeren van Application Programming Interfaces (API) voor het internet. Het eenvoudige JavaScript Object Notation (JSON) berichtformat wordt vaak gebruikt in combinatie met REST interfaces. Koppervlakken die met REST en JSON gebouwd worden zijn vaak eenvoudiger en efficiënter dan koppervlakken op basis van de technologieën SOAP en XML, die ten grondslag liggen aan StUF²¹.

Alle geïnterviewde partijen geven aan dat het belangrijk is dat StUF mee verandert met deze nieuwe technologische ontwikkelingen. De geïnterviewde partijen geven twee verschillende perspectieven op het omgaan met de nieuwe technische ontwikkelingen, namelijk:

- Doorontwikkeling vanuit StUF.
- Beweging naar een nieuw informatielandschap.

Centric, MessageDesign en de Waarderingskamer zien waarde in het door ontwikkelen de standaard zodat StUF koppervlakken ook met REST en JSON kunnen worden aangeboden. Deze partijen zijn er voorstander van om het goede in StUF te behouden en te hergebruiken. Er is al gewerkt aan versies 3.02 en 4.0 van StUF, maar

²⁰ Verticale sectormodellen, GEMMA Online, zie: https://www.gemmaonline.nl/index.php/Verticale_sectormodellen

²¹ JSON vs XML, W3Schools.com, zie: https://www.w3schools.com/js/js_json_xml.asp

deze ontwikkeling ligt nu stil. Volgens Centric, MessageDesign en de Waarderingskamer geeft het opnemen van het op REST en JSON gebaseerde koppelvlak in StUF de minste verstoring.

Ondanks de wensen van deze partijen geeft VNG Realisatie aan dat er geen intentie bestaat om StUF door te ontwikkelen. Door niet mee te gaan in de REST/JSON trend kan StUF relevantie en meerwaarde verliezen, wat impact kan hebben op het criterium 'toegevoegde waarde' voor de 'pas toe of leg uit'-lijst. VNG Realisatie geeft aan deze keuze gemaakt te hebben omdat er een grotere beweging gaande is het toevoegen van een nieuw protocol overstijgt. Over REST en JSON worden niet gemeentelijk maar landelijk afspraken gemaakt.

Samenvattend: REST en JSON zijn in opkomst en een aantal belanghebbenden heeft aangegeven dit graag onderdeel te maken van StUF. VNG Realisatie heeft echter de keuze gemaakt om REST en JSON buiten StUF om te ontwikkelen, waardoor de doorontwikkeling van StUF stil is komen te liggen. Dit leidt ertoe dat er allerlei werkgroepen rondom StUF sluimeren.

2.7.2 Een bredere beweging naar een nieuwe informatiearchitectuur

Op dit moment bestaat de informatiearchitectuur uit een groot netwerk van synchroniserende databases. Er zijn veel (deel)kopieën van de basisregistraties en zaakgegevens in omloop. De mate van actualiteit en inhoud van een kopie kan afwijken van de basisregistratie. Het belangrijkste risico van kopieën is dat er gegevens worden gebruikt dat niet overeenkomt met de gegevens bij de bron, mogelijk leidend tot verkeerde besluitvorming. Daarnaast zijn er kosten verbonden aan het actueel en correct houden van de gegevenskopie.²²

VNG Realisatie geeft aan dat er een beweging gaande is naar een nieuwe informatiearchitectuur. De nieuwe beweging streeft ernaar om aan te sluiten op een landelijk gegevenslandschap. 'Houd data bij de bron' is hierbij de leidraad. In dit scenario bieden de landelijke voorzieningen APIs aan: koppelvlakken die via het Internet kunnen worden benaderd. Het is dan niet meer nodig om databases met elkaar te synchroniseren zoals gebeurt. Gemeentelijke deeltkopieën van gegevensmagazijnen zijn niet meer nodig. Bovendien hoeven er geen leveranciersafhankelijke gegevens meer worden bijgehouden. Deze beweging ontstijgt de keuze van individuele technologieën boven andere (bijvoorbeeld REST/JSON vs. SOAP/XML). Het gaat over een compleet nieuwe informatiearchitectuur die de kosten significant moet reduceren.

Deze beweging vraagt om nieuwe vaardigheden, nieuwe applicaties en nieuwe manieren van werken. Leveranciers waren eerder terughoudend over deze nieuwe manier van gegevens uitwisselen omdat deze breekt met bestaande investeringen. Gemeente Den Haag erkent dat de houding van leveranciers wel aan het veranderen is. Waar de leveranciers zich eerder op de vlakte hielden beginnen ze zich nu meer open te stellen voor de nieuwe beweging.

Er zijn twee initiatieven die eruit springen en die beide bijdragen aan het nieuwe gegevenslandschap: Common Ground en Haal Centraal. Beide werken aan een nieuwe en moderne ICT-infrastructuur voor het uitwisselen van gegevens.²³ Common Ground richt zich op de uitwisseling tussen en binnen gemeenten. Haal Centraal richt zich op het centraal stellen van landelijke voorzieningen doormiddel van APIs. Veelgenoemd is de pilot bij Kadaster voor het aanbieden van gegevens aan de bron. Hierbij is het de bedoeling om met een nieuwe standaard gegevens van Kadaster geïntegreerd kunnen aanbieden. Momenteel biedt het Kadaster de datasets 'de Digitale kadastrale kaart' (Basisregistratie Kadaster), de 'TOP10NL' (Basisregistratie Topografie) en de BAG

²² Kopiebestanden: Status en positionering van gegevenskopieën, Robin Wevers en Marcel Rietdijk, juni 2013, zie: https://www.digitaleoverheid.nl/wp-content/uploads/sites/8/2017/10/Rapport-Kopiebestanden_status-en-positionering-van-gegevenskopieen_201306.pdf

²³ Over Common Ground, Common Ground, zie: <https://commonground.nl/cms/view/54476259/over-common-ground>

(Basisregistraties Adressen en Gebouwen) aan als Linked Data met API's. De pilot is succesvol afgerond, de ervaring met geïntegreerd bevragen is goed en het blijkt kostenbesparend.²⁴

Desondanks vinden de geïnterviewde partijen deze nieuwe ontwikkelingen nog niet rijp voor grootschalige implementatie. Complexe onderwerpen zoals authenticatie vinden ze nog onvoldoende uitgewerkt. StUF daarentegen is al jaren in gebruik en heeft zich in de praktijk al bewezen. De vraag is hoe de nieuwe architecturen met deze complexe onderwerpen om kunnen gaan. De geïnterviewde partijen zeggen er zeker van te zijn dat deze beweging een impact zal hebben op het gebruik van (delen van) de huidige StUF-familie. Wel denken ze dat het zeker 5 tot 10 jaar zal duren voordat deze nieuwe informatiearchitectuur rijp genoeg is om StUF te vervangen. In de tussentijd blijft StUF nodig om de uitwisseling mogelijk te maken.

2.7.3 Het gegevenslandschap in transitie

Om aan te sluiten bij de nieuwe ontwikkelingen beschreven in paragraaf 2.7.1. en 2.7.2. zijn nieuwe standaarden nodig. Er zal een transitie gemaakt moeten worden van de huidige situatie naar de nieuwe situatie. Deze transitie zal volgens de experts meerdere jaren duren, zeker 5 tot 10 jaar.

Gemeente Den Haag heeft een migratiestrategie²⁵ opgezet die vertelt hoe je van de situatie van gegevensmagazijn kunt gaan naar een nieuwe situatie waarbij gegevensmagazijnen kunnen worden uitgefaseerd en nieuwe functionaliteit kan worden aangeboden om ook af te komen van andere lokale kopieën. Het uitfasen van het gegevensmagazijn is een meerjarenplan: de gemeente Den Haag denkt nu aan 2024.

In deze periode zullen nieuwe standaarden naast StUF bestaan, er ontstaat een parallelle wereld. Nieuwe koppelingen kunnen gemaakt worden op basis van nieuwe standaarden. StUF koppelingen zullen beschikbaar blijven voor wanneer partijen niet gebruik kunnen maken van de nieuwe standaarden of systemen. Dit betekent dat StUF in de tussentijd nog veel gebruikt zal worden.

Gemeente Den Haag staat op het standpunt dat StUF geen plaats meer heeft op de 'pas toe of leg uit'-lijst, terwijl andere geïnterviewde partijen aangeven dat StUF verplicht moet blijven bij aanbestedingen tot er een volwassen alternatief is.

Het Kadaster geeft met de pilot genoemd in 2.7.2 een eerste beeld van de transitie. Volgens het nieuwe proces dat de pilot demonstreert, moet de vraag naar kadastrale informatie direct naar de landelijke voorziening gaan in plaats van het gekopieerde gegevensmagazijn. Zolang niet alle processen rechtstreeks op de brondata kunnen aansluiten is het nodig om het lokale gegevensmagazijn ook te laten bestaan en intact te houden. Processen die geen toegang tot de brondata hebben, zullen StUF koppelingen gebruiken om toegang te krijgen tot het gegevensmagazijn. In de overgangsfase sluiten processen dus indien mogelijk aan op de brondata van landelijke voorzieningen, en wordt StUF een terugval-optie die als uitzondering gebruikt kan worden. Op het moment dat alle systemen aan kunnen sluiten op de landelijke voorziening vervalt de StUF koppeling.

2.7.4 Rapport analyse StUF en brief Gemeente Den Haag

In 2016 beargumenteerde Gemeente Den Haag in een brief aan de toenmalige Digicommissaris, Directie Digitalisering en Informatisering Overheid i.o, en Bureau Forum Standaardisatie, dat de StUF-BG standaard van de 'pas toe of leg uit'-lijst zou moeten worden verwijderd²⁶. Gemeente Den Haag twijfelde eraan of het gebruik

²⁴ Interview: "Data bij de bron is voor ons het uitgangspunt", Frank Tierolff (Kadaster), zie:

http://www.pilod.nl/w/images/0/0a/PLDN_Frank_Tierolff.pdf

²⁵ Migratiestrategie stelselvoorzieningen: naar een BV. NL service inventaris voor Basisgegevens, gemeente Den Haag, zie:

https://www.gemmaonline.nl/images/gemmaonline/f/ff/20181205_Presentatie_Migratiestrategie_Gemeente_Den_Haag.pdf

²⁶ Aanbieding rapport StUF-BG standaard en vervolg, gemeente Den Haag, zie:

<https://www.forumstandaardisatie.nl/sites/default/files/FS/2015/1216/FS-20151216.02E-Brief-Den-Haag.pdf>

van de standaard StUF-BG haar doelstellingen op het gebied van interoperabiliteit, kostenreductie, marktwerking en innovatie voldoende ondersteunt. Gemeente Den Haag liet dit onderzoeken door de Software Improvement Group (SIG) die als resultaat het rapport “*Analyse van de StUF-BG standaard in opdracht van gemeente Den Haag*” opleverde. Het rapport concludeert dat de StUF-BG standaard in zijn huidige vorm slechts een beperkte garantie geeft voor interoperabiliteit van de interfaces tussen gemeentelijke systemen. Dit liet zien dat er niet bij alle gemeenten draagvlak bestaat voor StUF standaard.

De toenmalige Digicommissaris en ook de Regiegroep Gegevens-en berichtenstandaarden hebben beide gereageerd op de brief van Gemeente Den Haag. De Digicommissaris constateert dat de analyse in het SIG-rapport breed gedeeld wordt. Wat betreft het verwijderen van de StUF-BG standaard van de ‘pas toe of leg uit’-lijst schrijft de Digicommissaris het volgende:

“Aangezien rond de regiegroep Gegevens- en berichtenstandaarden momenteel diverse acties worden opgepakt, waaronder de technische pilot waarbij uw gemeente is betrokken, lijkt het me verstandig om de uitkomsten daarvan af te wachten. De mogelijkheid om later alsnog een verwijderingsverzoek in te dienen blijft bestaan. Mocht dat aan de orde komen, dan moet de bestaande procedure voor verwijdering doorlopen worden.”²⁷

De Regiegroep Gegevens-en berichtenstandaarden benadrukt dat ze het samenhangend geheel van standaarden in de StUF-familie besturen. De Regiegroep onderstreept ook de bevindingen in het SIG-rapport. Wat betreft het verwijderen van StUF van de ‘pas toe of leg uit’-lijst zegt de regiegroep het volgende:

“Het verwijderen van StUF-BG van de ‘pas toe of leg uit’-lijst draagt in de ogen van de Regiegroep op dit moment niet bij aan het bereiken van deze doelstelling.”

Er werd een technische pilot met gemeente Den Haag afgesproken om de wijzigingen in StUF in de praktijk te beproeven.²⁸

De Gemeente Den Haag stuurt op het verwijderen van de StUF standaard van de ‘pas toe of leg uit’-lijst. De gemeente geeft aan dat het schadelijk is als de StUF standaard wordt opgenomen in aanbestedingen. Belanghebbende partijen hebben er last van dat de StUF standaard nog steeds uitgevraagd wordt. VNG wijst er echter op dat het bij aanbestedingen het mogelijk is om gebruik te maken van de ‘leg uit’-optie, waardoor gemeenten en overheidsinstellingen niet onherroepelijk gebonden zijn aan de StUF standaard.

2.7.5 Visie van geïnterviewde partijen op ‘pas toe of leg uit’

Leidend voor het al dan niet handhaven voor StUF op de ‘pas toe of leg uit’-lijst is of de standaard voldoet aan de criteria voor de ‘pas toe of leg uit’-lijst.²⁹ Een volledig expertonderzoek met openbare consultatie zou hier meer duidelijkheid over kunnen geven.

Op de vraag of StUF nog een ‘pas toe of leg uit’ status zou moeten hebben wordt wisselend door de geïnterviewde partijen gereageerd. De meeste partijen twijfelen eraan of StUF op termijn nog aan de criteria voor de ‘pas toe of leg uit’-lijst zal voldoen. Zoals in paragraaf 2.7.1 en 2.7.2 aangegeven, zetten nieuwe ontwikkelingen de meerwaarde en het draagvlak van StUF onder druk en wordt StUF niet meer doorontwikkeld. De Waarderingskamer geeft echter aan dat er nog geen zicht is op nieuwe standaarden die

²⁷ Uw brief van 3 november 2015, BENW/2015.1941, Bas Eenhoorn (Digicommissaris), 11 februari 2016, zie https://www.gemmaonline.nl/images/gemmaonline/2/2b/4c_Brief_Digicommissaris_aan_gemeente_Den_Haag_over_StUF-BG_standaard.pdf

²⁸ Reactie vanuit Regiegroep Gegevens- en berichtenstandaarden op brief gemeente Den Haag, 2015, zie https://www.gemmaonline.nl/images/gemmaonline/c/c0/20151214_Reactie_op_brief_van_Den_Haag_over_StUF_van_uit_Regiegroep.pdf

²⁹ Toetsingsprocedure en criteria voor de lijst open standaarden: Voor indieners en experts, Forum Standaardisatie, 16 mei 2018, zie: <https://www.forumstandaardisatie.nl/sites/default/files/FS/2019/0424/Toetsingsprocedure-en-criteria-2.2-0.pdf>

StUF kunnen vervangen. Zij geven aan StUF te blijven gebruiken voor hun toepassingsgebied, ongeacht of de standaard op de 'pas toe of leg uit'-lijst blijft staan.

VNG Realisatie vindt het wenselijk dat de StUF standaard op de 'pas toe of leg uit'-lijst blijft staan. Het te vroeg verwijderen heeft als risico dat een belangrijk stuurmechanisme op het verbeteren van interoperabiliteit verdwijnt, terwijl er nog geen werkbaar alternatief is. Wel noemen meerdere partijen dat StUF geen beperking mag zijn voor het bewegen naar een nieuw informatielandschap met nieuwe oplossingen. VNG Realisatie benoemt dat gemeenten er goed aan doen om in aanbestedingen op te nemen dat leveranciers meebewegen met nieuwe ontwikkelingen.

3 Conclusies

De evaluatie gepresenteerd in dit document baseert zich op een vijftal aandachtsgebieden: het functioneel toepassingsgebied, het gebruik van de standaard, de relevantie van de standaard, openstaande adoptiepunten en nieuwe ontwikkelingen die van belang zijn voor StUF.

Het functioneel toepassingsgebied is nog steeds van toepassing. Wel zijn kleine aanpassingen nodig in de beschrijving van het functioneel toepassingsgebied om verouderde benamingen te vervangen. Een suggestie voor een geactualiseerde beschrijving van het functioneel toepassingsgebied conform de ideaaltypische syntactische structuur is:

“StUF moet worden toegepast op de uitwisseling en bevraging van basisgegevens die behoren tot een aantal wettelijk vastgestelde basisregistraties, zoals Personen (BRP), Adressen en Gebouwen (BAG), Kadaster (BRK), Handelsregister (HR), Grootchalig Topografie (BGT) en Waarde Onroerende Zaken (WOZ); de uitwisseling en bevraging van zaakgegevens die behoren tot de producten- en dienstenportfolio in de informatieketens van gemeenten; de uitwisseling van domein- of sectorspecifieke gegevens waarin ook basis- en/of zaakgegevens voorkomen en waarvoor geen andere (inter)nationale (XML-gebaseerde) berichtenstandaard is vastgesteld.”

StUF wordt veel gebruikt. Dagelijks wisselen gemeenten grote hoeveelheden gegevens uit op basis van de StUF standaard. Er bestaat een brede marktondersteuning voor StUF. Volgens de GEMMA-softwarecatalogus en de Monitor Open Standaarden 2017 is StUF een van de meest gebruikte standaarden.

StUF heeft een duidelijke meerwaarde voor de uitwisseling van gegevens in de informatieketens van gemeenten. Wel zijn er technische en bestuurlijke ontwikkelingen die impact hebben op de relevantie van StUF en het draagvlak voor de standaard. Bijvoorbeeld de opkomst van JSON vs. XML en nieuwe informatiearchitecturen waaronder Common Ground en Haal Centraal. Deze ontwikkelingen zijn echter nog niet zo gevorderd dat StUF in de komende 5 jaar overbodig zal worden.

StUF is een complexe standaard. De complexiteit, verschillen in interpretatie en incompatibele implementaties komen de interoperabiliteit niet ten goede en zetten de toegevoegde waarde van StUF onder druk.

Er waren geen openstaande adoptiepunten. Wel zijn er aandachtspunten met betrekking tot het versiebeheer op de ‘pas toe of leg uit’-lijst. De versie van StUF die op de ‘pas toe of leg uit’-lijst staat is niet de versie die op dit moment actueel gebruikt wordt. Er heeft sinds 2008 geen toetsing plaats gevonden op nieuwe versies.

De conclusie van deze evaluatie is de volgende:

StUF is een veel toegepaste open standaard met meerwaarde voor interoperabiliteit van overheden en instellingen uit (semi-) publieke sector. De evaluatie van StUF heeft een aantal zaken naar voren gebracht die invloed van invloed kunnen zijn op de criteria voor de ‘pas toe of leg uit’-verplichting. Het advies is daarom om een volledig expertonderzoek te doen met als doel om StUF te toetsen aan de inhoudelijke criteria voor de ‘pas toe of leg uit’-lijst.

Andere overwegingen voor het Forum Standaardisatie die uit de evaluatie volgen zijn:

- Met de beschikbare informatie vanuit de geïnterviewde partijen, de Monitor Open Standaarden en de Softwarecatalogus van GEMMA is het moeilijk een beeld te vormen van het gebruik van specifieke StUF elementen. Op dit moment kan er geen uitspraak worden gegeven over het gebruik van de specifieke elementen uit de StUF familie. In het expertonderzoek zou dit onderzocht kunnen worden.

- Geadviseerd wordt om de gegevens van de StUF pagina van de 'pas toe of leg uit'-lijst op de website van het Forum Standaardisatie te actualiseren. KING wordt hier genoemd als beheerder, dit is inmiddels VNG Realisatie. Daarnaast verwijst het specificatiedocument StUF op deze pagina naar de StUF BG, wat slechts een onderdeel is van StUF. Verwijs liever naar de gehele STUF Berichtenstandaard, zie https://www.gemmaonline.nl/index.php/StUF_Berichtenstandaard.